

UNELE ASPECTE PRIVIND ACTIVITATEA SOCIETĂȚII „FRĂȚIMEA” PROFESORILOR DE RELIGIE DIN BASARABIA

SOME ASPECTS OF THE ASSOCIATION ACTIVITY BROTHERLINESS TEACHERS
OF RELIGION FROM BASSARABIA

Vasile SECRIERU

Abstract: *BROTHERLINESS Teachers of Religion Society in Bessarabia was founded in 1910 in Chisinau. House priesthood aim: uniting all religion teachers from secondary schools and environments to help each other in achieving her duties by the Church and School.*

Keywords: *BROTHERLINESS Teachers of Religion Society from Bessarabia, religious education, school, family, society, religion*

„Religia și orele de educație religioasă trebuie să fie pentru copil momente de sărbătoare, de o înaltă și frumoasă încordare, în cari dificultățile spirituale să nu fie ocolite, pe care copilul să le aștepte cu bucurie anticipată și chiar cu pregătire sufletească anticipată”
Vasile Băncilă

Această societate a fost înființată în anul 1910, pe baza ordinului sinodal de la 31 august 1910 și recunoscut juridic de către Tribunalul din Chișinău, la data de 24 ianuarie 1921. [1]. Astfel, protoiereul Leon Trofimov, în anul 1924, arăta că situația Religiei în școlile secundare și medii din Basarabia „a fost până mai dăunăzi, mai mult sau mai puțin multămitoare. Fiind asigurați, atât în drepturile sale juridice și materiale, cât și în atingerea scopurilor înalte ce le urmărește Religia în școală, ca obiect de predare și ca un element puternic educativ, profesorii de Religie cheltuiau multă muncă și sârguință pentru dezvoltarea principiilor și metodei învățământului religios-moral, potrivit cerințelor pedagogiei de azi” [2].

Tot în același an, 1924, atât la Sfântul Sinod de la București cât și la Consistoriul Superior Bisericesc, parvenise mai multe reclamații și proteste, din partea Bisericilor provinciale, împotriva măsurilor luate de către Ministerul Instrucțiunii Publice de a se reduce numărul de ore al învățământului religios, de a interzice preoților promovarea orelor de religie în școlile primare și de a „se ridica dreptul P. P. S. S. Chiriarhi de a controla acest învățământ” [3].

Societatea Frățimea profesorilor de Religie din Basarabia, cu sediul în Chișinău, Casa preoțimii, avea drept scop: unirea tuturor profesorilor de religie din școlile secundare și medii pentru a se ajuta reciproc în realizarea îndatoririlor ce au ei către Biserică și Școală; să colaboreze la organizarea predării Religiei și educației religioase-morale a elevilor; susținerea de conferințe moral-religioase; să dezvolte la elevi dragostea de a citi literatura religios-morală; recomandarea unei asemenea literaturi în școală, familie și societate; să apere drepturile juridice și materiale ale profesorilor de Religie și să organizeze, cu ajutorul Chiriarhului, Congrese în aceste scopuri.

Această societate a studiat programele analitice de Religie pentru școlile primare, secundare și medii; a îndrumat la alcătuirea de noi manuale de Religie; a apărut însemnătatea și necesitatea obiectului de studiu – Religia; a rugat și s-a realizat mereu

ca elevii ortodocși din toate școlile să se mărturisească și împărtășească în Postul Mare și a ținut ca nici o numire de profesor de Religie să nu se facă fără consimțământul Arhiepiscopului.

În anul 1922, Societatea pregătea studii asupra programelor analitice de Religie, care erau propuse Congresului tuturor profesorilor și urmarea unificarea acestui învățământ în Țară, dar în așa fel ca Religia să ocupe locul întâi, ce i se cuvenea, fiind predată în toate școlile primare, secundare, medii, tehnice și de orice specialitate, câte 2 ore pe săptămână la fiecare clasă.

Societatea era alcătuită din toți profesorii de Religie de la licee și școlile medii din Basarabia, în total 67, iar cei de la școlile primare participau benevol. Conducerea asociației (societății) o exercita Sfatul Frățimii, care era compus din 9 preoți: iconom stavrofor Gavriil Zlatov, Liceul 2 băieți, președinte; Protoiereu Evdochim Lesnic, Școala eparhială de fete, secretar; protoiereu Leon Trofimov, Seminarul Teologic și Liceul Real; protoiereu Ioan Bivol, Școala Comercială; protoiereu Ilie Filatov, Școala Normală de băieți; iconom stavrofor Autonom Vâlcov, profesor la Liceul „Dadiani”; protoiereu Vasile Doncilă, Liceul numărul 3 de băieți; iconom stavrofor Ștefan Hondru, Liceul numărul 1 de băieți și preotul Mihail Bocunovschi de la Liceul numărul 1 de fete, casier; ocrotitor și președinte de onoare era Arhiepiscopul Iurie Grosu al Basarabiei.[4].

Frățimea profesorilor de Religie nu s-a „putut ocupa cu chestiuni despre cea mai bună predare a Religiei în școală. Toate puterile și toată activitatea sa în cei doi-trei ani de pe urmă, ea le îndrepta spre a susține situația Religiei ca a unui obiect de predare și a dovedi că ea e necesară atât pentru școală, cât și pentru societate”. Ținând cont de faptul că preotul din școala primară a fost îndepărtat și influența Religiei astfel influențată, Congresul profesorilor de Religie, convocat în ianuarie 1921, a „ridicat glasul său” în apărarea drepturilor Bisericii ortodoxe basarabene, consfințite de un veac, de a preda poporului nostru moldovean, în școala lui primară, învățătura lui Hristos prin preot. Având în vedere faptul că odată cu unificarea învățământului în școlile secundare și medii, s-au redus orele de Religie la una în clasele II-VI, iar în cele superioare, Religia, nu se mai preda de loc. Tot, acest Congres a mijlocit prin Arhiepiscopia Chișinăului și Hotinului, pe lângă autoritățile abilitate, ca Religia în aceste școli să-și păstreze situația sa din trecut. „Glasul” Congresului profesorilor de Religie s-a făcut auzit atât la Directoratul General al învățământului public din Basarabia cât și de Ministrul Instrucției Publice. Acest Congres a hotărât următoarele: 1. În școlile primare, Religia să fie predată de către preot; 2. În școlile secundare și medii, Religia să se preda de 2 ori pe săptămână; 3. Chiriarhului i s-a lăsat dreptul de a verifica și supraveghea învățământul religios în școlile medii și secundare, dreptul de ași da acordul său la numirea profesorilor. Congresul s-a „îngrijit” și despre lămurirea drepturilor juridice și materiale ale profesorilor de Religie. Astfel, dascălii de Religie erau remunerați cu 80-60% din salariul profesorilor celorlalte discipline, pentru 8 lecții pe săptămână ei primeau 200 lei lunar” [5].

Astăzi, în opinia noastră, este necesară și oportună reînființarea Frățimii sau Asociației profesorilor de Religie. Această organizație ar putea veni cu mai multe soluții și propuneri, intervenind pe lângă diverse instituții ale Statului, în vederea îmbunătățirii procesului educativ-religios în școală. Unii preoți, care întrunesc toate condițiile de a promova Religia în școală, găsesc numeroase motive și refuză aceste ore. Ei uită de faptul că copiii sunt viitorii enoriași ai parohiei pe care o păstorește.

Astfel, profesorul Constantin Minculescu arăta că preotul are obligația să lumineze pe păstoriții săi asupra tuturor datoriei ce ei au de îndeplinit către Dumnezeu, aproapele și către ei înșiși și să-i facă să le onoreze cu punctualitate, adică să facă din toți buni creștini și buni cetățeni. Mântuitorul Iisus Hristos îl aseamănă pe preot cu „lumina” pusă pe vârful de munte, ca să lumineze tuturor, și cu „sarea” care dă gust mâncării”.[6]

Marele povestitor Ion Creangă pleda mereu pentru o strânsă colaborare între Școală și Biserică: „Iată, copii, Școala și Sfânta Biserică, izvoarele mângâierii și ale fericirii sufletești; folosiți-vă de ele și vă luminați și pre Domnul lăutați!”

Referințe bibliografice:

1. *Anuarul Eparhiei Chișinăului și Hotinului (Basarabia)*. Chișinău : Tipografia Eparhială, 1922, pp. XIX-XX.
2. *Biserica Ortodoxă Română. București*, 1924, ian., nr. 1 (514), p. 7
3. *Biserica Ortodoxă Română. București*. 1924, martie, nr. 3 (516), p. 167
4. *Anuarul Eparhiei Chișinăului și Hotinului (Basarabia)*. Chișinău : Tipografia Eparhială, 1922, pp. XIX-XX.
5. *Biserica Ortodoxă Română. București*. 1924, ian., nr. 1 (514), p. 8
6. MINCULESCU, Constantin. *Morala creștină pentru clasa a VI-a secundară*. București: Ed. Cugetarea – Georgescu Delafras – S. A., 1947, p. 120